

Onurunu Kaybedenler

2006-11-28 16:28:39

Türkiye’de geçmişte ‘aydın’ denince akla gazeteciler gelirdi. Ben de ilk gençlik yıllarımda gazetelere ve gazetecilere çok önem atfeder, onları yakından takip ederdim. Hatta çok da özenirdim. Onlar benim (ve çoğu kişinin) gözümde tüpgaz sorununun nasıl hallolacağından, eğitim sorununa kadar her konuda fikri olan âkil adamlar topluluğuydu.

Sonra bir gün tiyatrodan Heinrich Böll’ün ‘Katerina Blum’un Çiğnenen Onuru’ başlıklı romanından derlenen oyununu seyrettim. Basın mensuplarına olan sonsuz güvenimi sorgulamama yol açan oyunun hikayesi kısaca şöyleydi: Katherina adında, kendi halinde bir hizmetçinin, bir partide tanıştığı adamın ertesi gün polis tarafından tutuklanmasıyla hayatı değişir. Polis onun Kızıl Tugay mensubu olan banka soyguncusu teröriste yardım ettiğinden şüphelenmektedir. Bir gazeteci bu olaya atlar ve Katherina’nın çevresindeki kişilerle görüşür. Sonuçta ortaya gördüğü değil, halkın hoşuna gideceği bir hikaye çıkartır: Soyguncunun işbirlikçisi, şiddet yanlısı bir komünist.

Bunun bir yanlış anlaşılma olduğunu düşünen Katherina gazeteci ile bir mülakat yaparsa bu yanlış anlamının giderileceğini düşünür. Fakat gazetede ki haberde onun anlattıkları haricinde her şey vardır. Katherina’nın soğukkanlı bir terörist olduğunun vurgulanması bir yana çevresindeki insanlar hakkında da şüphe uyandıracak ifadeler yer almaktadır. Hikaye, çaresizce kendisini ifade etmeye çalışan Katherina’nın kendisini aşırı tahrik eden gazeteciye öldürmesiyle son bulur.

Geçen hafta profesör Atilla Yayla’nın, anlayışı kıt ve dar kafalı basın mensupları tarafından ‘vatan haini’ olarak linç edilme girişimine şahit olduk. Bir hafta boyunca Profesör Yayla’nın Kemalizm’i ‘medeniyeti geriletici’ olarak nitelendirdiği ve Atatürk’e ‘bu adam’ diye hitap ettiği yazıldı. Çıkan tüm haberlerde sadece suçlamalar vardı ama yapılan konuşmadan bahsedilmiyordu. Daha sonra satır aralarından şunu öğrenebildim: Profesör Yayla konuşmasında medeniyet için kabul edilen kriterlerin 1945 yılına kadar sağlanamadığını bu nedenle bu dönemin ‘medenileştirici’ olarak savunulamayacağını iddia etmekteydi. Diğer konuda ise mealen ‘yabancılar ülkemize gelince neden her yerde bu adamın resimleri, heykelleri var? diye sorarlar’ demektedir.

Görüldüğü gibi ilk kısım Atatürk’ü ve onun yaptıklarını putlaştıranlar hariç birçok kişinin dile getirdiği bir görüş ve yasalara göre suç veya utanç verici değil. Aksine bilimsel geleneğe uygun olarak mantıklı ve sorgulayıcı. İkinci konuda ise kendi ağzından değil yabancıların ağzından konuşmaktadır (kendi ağzından söylemiş olsa da bu suç değil sadece kaba bir ifade olarak nitelendirilebilir). Şunu kabul etmek gerekir ki bizler için anlamı farklı olsa da, Atatürk başkaları için ‘bu adamdır’. Hatta onun için daha kötü ve aşağılayıcı ifadeler dahi kullanılmaktadır. Atilla Yayla konuşmasında ‘ılımlı’ bir yabancıdan çıkabilecek muhtemel görüşleri dile getirmektedir.

Aslında, farklı ortamlarda çoğu defa duyduğunuz sözler bunlar. Sanırım bu kadar fazla üzerine gidilmesinin sebebi AKP’nin İzmir’de düzenlediği bir toplantıda söylenmesi oldu. Yayla üzerinden iktidar partisini vurmaya çalıştılar. Anlayışı kıt bir muhabir tarafından başlatılan

saldırıya sonradan başkaları da katılıp linçten paylarını almaya çalıştı. Önce kendisini davet eden AKP teşkilatı 'Biz bu adamı (Atilla Yayla'ya 'bu adam' dediğim için Liberal Düşünce Topluluğu (LDT) bana karşı linç girişimi başlatır mı acaba?) tanımıyoruz. Nerden gelmiş buraya anlamadık zaten' diyerek onu tanımazlıktan geldiler. Çalıştığı üniversitenin rektörü düşüncelerini ifade ettiği için Yayla'yı kızağa çektirip 'Ben Atatürk'e laf söyleyen adamı okulumda tutmam' havası yarattı.

En sıkı manipülasyon ise Emin Çölaşan'dan geldi. Kendisini bu olayla ilgili sıkıntısını anlatmak için arayan Atilla Yayla'ya (Ne alakası varsa?) 'Avrupa Birliği'nden para aldınız mı?' diye sormuş. Çölaşan'ın köşesinde yazdığına göre, Yayla da LDT adına bazı projeleri yürütmek için 450 bin Euro aldığı cevabını vermiş. Ondan sonra da Çölaşan yorumu patlattı: 'Avrupa'dan destekli Vatan Haini'. Ertesi gün birçok gazetede AB'den alınan para ve vatan hainliği ilişkisi yer aldı. Linç ortamında akıllar öylesine rafa kalkmıştı ki, 'kardeşim bugün Türkiye'de AB fonlarından yararlanmayan üniversite ve/veya sivil toplum örgütü var mı ki?' sorusunu kimse sorma gereği hissetmedi.

Atilla Yayla'nın başına gelenler bana yıllar önce seyrettiğim tiyatro oyununu hatırlattı. Aradan belki yirmi sene geçmiş olmasına rağmen oyunun beni ne çok etkilediğini dün gibi hatırlıyorum. İlk defa medya gücünün kötüye kullanılabileceğini fark etmiştim. Daha sonra birçok kişinin, anlayışı kıt ya da menfaat peşinde koşan basın mensupları tarafından infaz edildiğini, başkalarının gözünde küçük düşürülmeye çalışıldığını, mağdurların paralarını, ailelerini, arkadaşlarını kaybettiklerini gördüm (muhtemelen göremediklerimin sayısı gördüklerimden fazladır). Ama onurunu kaybeden mağdurlar değil hep bu linçleri başlatanlar ve onun destekçileri oldu. Mağdurlar, en fazla, Katherina gibi kendilerini kaybedip kendilerine zarar verdiler.